

”Kuinka osaamaton/ymmärtämätön/tietämätön saa olla?”

Alustan asiakkaan vastuu yksilöturvallisuuden tuottamisessa – näkökulma jakamistalouden kyberturvallisuuteen

Tutkija, OTM Jenna Päläs (jenna.palas@ulapland.fi)
Tutkija, YTM Mirva Salminen (mirva.salminen@ulapland.fi)

Tutkimus tarkastelee verkkoalustojen asiakkaiden roolia ja huolellisen toiminnan merkitystä kyberturvallisuuden tuottamisessa yksilöturvallisuuden näkökulmasta. Verkkoalustaympäristön haavoittuvuudet, kuten päätelaitteiden ja ohjelmistojen heikkoudet, sekä ihmisten käyttäytyminen altistavat alustojen käyttäjät erilaisille uhkille ja riskeille. Yksilöturvallisuuden näkökulmasta kyberuhkat liittyvät mm. kyberrikollisuuteen, jota voi olla erilaisten tietojen, esimerkiksi käyttäjätunnusten, salasanojen ja muiden tunnistusvälineiden, kalastaminen (phishing) mm. petosten ja huijausten tekemiseksi.

Kyberturvallisuutta koskevassa niin globaalissa kuin kansallisessa keskustelussa painottuu usein yksilön oma toiminta. Verkossa toimivalta yksilöltä odotetaan osaamista ja tiettyä huolellisuuden tasoa. Kybertaidoista on puhuttu jopa kansalaistaitoina. Ongelma on siinä, että kyberrikolliset toimivat usein ammattimaisesti ja suunnitelmallisesti ihmisten psykologisia heikkouksia hyväksikäyttäen, jolloin rikosten ja muiden uhkien välttäminen saattaa hyvästäkin tieto-taidosta huolimatta olla mahdotonta.

Huolellisuutta koskevat vaatimukset näkyvät myös tunnistusvälineiden haltijan vastuussa. Vaikka tunnistusvälineet olisivatkin siirtyneet ulkopuolisen tahon haltuun rikollisen menettelyn seurauksena, voi tunnusten haltija joutua sopimusoikeudelliseen vastuuseen tunnusten oikeudettoman käytön tilanteissa. Luvattomasta käytöstä seuraava rikosoikeudellinen vastuu on erillinen suhteessa haltijan vastuuseen tämän omasta huolimattomasta toiminnasta. Esimerkiksi tapauksessa KKO 2016:73 haltijan huolimattomuus johti siihen, että haltija hän tuli sidotuksi luottosopimukseen ja luottosaatavan takaisinmaksuun, vaikka sopimus oli tehty oikeudettomasti hänen verkkopankkitunnuksiaan käyttäen eikä haltija saanut rahamäärää käyttöönsä. Tämä merkitsee olennaista poikkeamista sopimusvapauden sekä sopimussitovuuden periaatteisiin.

Tutkimuksen keskiössä on alustan asiakkaan oma toiminta ja vastuu turvallisuuden tuottamisessa. Siinä kysytään, millaista huolellisuuden tasoa yksilöltä lainsäädännössä edellytetään tunnistusvälineiden käytön osalta sekä pohditaan sitä, jakautuvatko kyberriskit oikeudenmukaisesti yksilöiden ja verkkoalustojen välillä, sekä tulisiko lainsäätäjien aktiivisemmin puuttua turvallisuusuhkiin?